

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 7269/2022
21.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Далибор Стрнад, адвокат из ..., против тужених ББ и ВВ, обоје из ..., чији је заједнички пуномоћник Душан Милићевић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости завештања, одлучујући о ревизијама тужиље и туженог ББ, изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7242/17 од 10.12.2018. године, у седници већа одржаној 21.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване ревизија тужиље и ревизија туженог ББ изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7242/17 од 10.12.2018. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 3860/16 од 26.09.2016. године, исправљеном решењем истог суда П 3860/16 од 04.04.2017. године, ставом првим изреке, усвојен је основни тужбени захтев тужиље и утврђено да је делимично ништав и да не производи правно дејство тестамент покојног ГГ, састављен 30.05.1991. године у форми судског завештања, проглашен на рочишту пред Трећим општинским судом у Београду О 247/93 од 15.04.1993. године и то у погледу располагања оставиоца са 3/5 идеалних делова трособног стана број 2 на првом спрату зграде у улици ... број .. у Београду, са правом коришћења са 3/5 идеалних делова таванског и сутеренског простора у згради ... број ..., те у погледу располагања ванкњижним власништвом једноипособног стана у сутерену површине 42,20 м² и гараже на истој адреси, која располагања су учињена тестаментом у корист туженог ББ, што су тужени дужни признати и трпети. Ставом другим изреке, обавезани су тужени да тужиљи солидарно накнаде трошкове поступка у износу од 190.400,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате.

Апелациони суд у Београду, након одржане расправе у другостепеном поступку, донео је пресуду Гж 7242/17 од 10.12.2018. године, чијим је ставом првим изреке, укинута првостепена пресуда. Ставом другим изреке, није дозвољено преиначење тужбе учињено поднеском од 14.03.2016. године. Ставом трећим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев у односу на туженог ББ и утврђено да је делимично ништав и да не производи правно дејство тестамент сада пок. ГГ састављен дана 30.05.1991.

године у форми судског завештања, проглашен на рочишту пред Трећим општинским судом у Београду у предмету О 247/93 од 15.04.1993. године, и то за: располагање са 3/5 идеалних делова стана у сутерену који се налази у згради у улици ... број .. у Београду, по структури једноиспособан, површине 42 м²; располагање са 1/10 идеалних делова стана на првом спрату који се налази у истој згради у ... улици број .., по структури трособан, површине 86 м²; располагање са 3/5 идеалних делова права коришћења заједничких просторија у наведеној згради – подрума и тавана; располагање са 3/5 идеалних делова права коришћења дворишта у улици ... број .. у Београду и располагање гаражом која се налази у дворишту на наведеној адреси, што је тужени ББ дужан признати и трпети, док је у преосталом делу до захтева да се утврди да је наведени тестамент у односу на туженог ББ ништав у целини, тужбени захтев одбијен као неоснован. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев за утврђење ништавости предметног тестаментa у односу на тужену ВВ. Ставом петим изреке, обавезан је тужени ББ да тужиљи АА накнади трошкове поступка у износу од 224.800,00 динара. Ставом шестим изреке, обавезана је тужиља да туженој ВВ накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 43.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, ревизије су благовремено изјавили тужиља и тужени ББ, и то: тужиља због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, побијајући је у ставу првом, другом и одбијајућем делу става трећег изреке, а тужени ББ из разлога предвиђених чланом 407. ЗПП, наводима из чије садржине произлази да исту побија у усвајајућем делу става трећег и ставу петом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11...10/23), Врховни суд је оценио да су ревизије неосноване.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, на коју ревизија туженог указује, ревизија се не може поднети, према члану 407. став 1. ЗПП. Побијана пресуда садржи јасне и непротивречне разлоге о одлучним чињеницама и одговарајуће правне разлоге који опредељују одлуке о процесним и метријално-правним питањима и захтевима стављеним у поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, родитељи странака, сада пок. ДД и пок. ГГ у браку су били од 1940. године до смрти пок. ГГ ...1993. године. ДД преминула је у јулу 1995. године. У току трајања њихове заједнице живота, заједно са снахом ЂЂ сазидали су двојну кућу у улици ... број .. у Београду, која је по вертикали подељена. ЂЂ је своју половину куће продала 1964. године ЕЕ и ЖЖ. Закључењем судског поравнања у ванпарничном поступку у 1976. години регулисана је деоба изграђене двојне куће, на начин да учесницима ЕЕ и ЖЖ припада стан у партеру и сутеренске просторије – десна страна посматрано од улице, а учеснику ГГ припада стан на спрату, таванске просторије и сутеренске просторије - лева страна посматрано са улице. Сагласно томе, ГГ је уписан као власник на трособном стану број 2 површине 71,94 м² на првом спрату куће број .. у улици ... на кп бр. .. у зк.ул. .. КО ..., потом у катастру непокретности у ЛН бр. .. КО Против њега је супруга ДД покренула парницу ради утврђења брачне тековине, тужбом поднетом 15.04.1991.године, окончану након

њихове смрти, пресудом Трећег основног суда у Београду П 3097/00 од 07.03.2006. године којом је утврђено да је пок. ДД власник у 3/5 идеалних делова непокретности – трособног стана број 2 на првом спрату, површине 71,94 м² у Београду у улици ... број ..., као и сразмерног права коришћења таванских просторија и сутеренских просторија, и то леве стране посматрано од улице, све уписано у зк.ул. .. КО Београд 2, као зк. тело П под 2, као и сразмерног права коришћења кп бр. ..., кп бр. .. и кп бр. ..., уписаних у истом зк.ул, и сувласник у 1/5 идеалних делова на викендици изграђеној у Овом имовином ДД је располагала завештањем у корист ћерке АА, овде тужиље. Парница ради утврђења ништавости њеног завештања је окончана одбијањем тужбеног захтева. Пок. ГГ је имовином располагао судским завештањем од 30.05.1991. године у корист сина, овде туженог ББ. Његовим завештањем је обухваћена половина трособног стана на првом спрату, стан у сутерену и гаража у дворишту. Стан у сутерену направљен је у левој страни сутеренских просторија посматрано са улице, за време трајања брака ГГ и ДД. У том стану је живео сада пок. ГГ, а по његовој смрти живи сада тужени ББ.

Завештање пок. ГГ је сачињено 30.05.1991.године код Трећег општинског суда у Београду у предмету Р 657/91 и проглашено 15.04.1993. године у предмету О 247/93. У завештању је наведено да је тестатор власник једноипособног стана у сутерену зграде на означеној адреси површине 42,2 м² и трособног стана на првом спрату у истој згради површине 86 м², да стан у сутерену и ½ стана на првом спрату оставља свом сину ББ, као и право коришћења заједничких просторија у згради, подруму и тавану, сходно делу стамбеног простора, те право коришћења дворишта и оставља му у својину целу гаражу која се налази у дворишту. Исказан је и мотив завештаоца, наводима да је син према њему испољавао знатно више бриге и пажње од осталих чланова породице, супруге и две кћери, као и да очекује да ће то и убудуће чинити.

У земљишним књигама постојао је упис зк тела П кућа са два трособна стана, на трособном стану број 1 уписана су трећа лица, а на трособном стану број 2 уписан ГГ као зк тело III уписана је шупа на кп бр. .. и .. без доказа о власништву, а као зк тело IV уписана гаража површине 16 м² са оставом и као власник гараже уписана ЗЗ. Према приложеном препису ЛН број .. КО ... уписан је стан на првом спрату и гаража, евидентиран је објекат непознате намене изграђен без одобрења за градњу, чији власник односно држалац није утврђен, на гаражи као објекту преузетом из земљишних књига уписана је као искључиви власник непарничар ЗЗ.

Овако утврђено чињенично стање резултат је оцене доказа изведених од стране другостепеног суда, који је поступио у складу са одредбом члана 383. став 3. и 4. ЗПП и по својим овлашћењима укинуо првостепену пресуду и одлучио о захтевима, применом члана 387. став 1. тачка 6. истог закона. У поступку који је покренут тужбом поднетом 03.07.2009.године ради утврђења ништавости завештања пок. ГГ, другостепени суд није дозволио преиначење тужбе, истицањем евентуалног тужбеног захтева који се односи на нужни наследни део тужиље, поднеском тужиље од 14.03.2016.године, уз разложно дату оцену да нису испуњени услови из члана 199. став 2. Закона о парничном поступку. Сходно томе, пресудом другостепеног суда одлучено је о постојећем тужбеном захтеву, који је делимично усвојен у односу на туженог ББ и то за располагање уделима већим од завештаоцу припадајућих, којима он није могао пуновласно располагати, и одбијањем тужбеног захтева у односу на тужену ВВ, уз образложење да завештањем није располагано у њену корист, да за њу нису настала било каква права или обавезе спорним завештањем и да она није пасивно легитимисана у спору за утврђење ништавости завештања.

Побијана пресуда заснована је на разлозима да је оставилац завештањем располагао целим једноипособним станом у сутерену и $\frac{1}{2}$ идеалног дела трособног стана број 2 на првом спрату, а његов тековински стечен сувласнички удео износио је $\frac{2}{5}$ идеалних делова, сходно сувласничком уделу његове супруге који је утврђен у спору за поделу брачне тековине ($\frac{3}{5} = \frac{6}{10}$), због чега је наведено завештање ништаво у односу на стан на првом спрату за $\frac{1}{10}$ идеалних делова (преко мере дозвољеног располагања својим уделом од $\frac{2}{5} = \frac{4}{10}$), а у односу на стан у сутерену за $\frac{3}{5}$ идеалних делова, као и за $\frac{3}{5}$ идеалних делова у односу на право коришћења заједничких просторија у згради – подрума, тавана и дворишта, све у смислу члана 49. и 103. став 1. Закона о облигационим односима. Преко овог, у границама овлашћеног располагања оставиоца завештањем, тужбени захтев је одбијен као неоснован. Располагање сада пок. ГГ завештањем у односу на гаражу у дворишту, дејство не производи, јер то није имовина оставиоца, с обзиром да је гаража уписана као својина трећег лица.

По оцени Врховног суда, неосновано се ревизијама тужиље и туженог ББ оспорава правилност примене материјалног права од стране другостепеног суда.

Породичним законом ("Службеном гласнику РС", бр. 18/05...6/15) прописано је да имовина коју су супружници стекли радом у току трајања заједнице живота у браку представља њихову заједничку имовину (члан 171. став 1.) Заједничком имовином супружници управљају и располажу заједнички и споразумно (члан 174. став 3.). Сматра се да је упис извршен на име оба супружника и када је извршен на име само једног од њих, осим ако након уписа није закључен писмени споразум супружника о деоби заједничке имовине односно брачни уговор, или је о правима супружника на непокретности одлучивао суд (члан 176. став 2.). Деобом заједничке имовине, у смислу овог закона, сматра се утврђивање сувласничког односно суповерилачког удела сваког супружника у заједничкој имовини (члан 177.).

У конкретном случају, о правима родитеља странака као супружника одлучио је суд, утврђењем да својински удео мајке странака износи $\frac{3}{5}$ дела на непокретности стеченој у току трајања брака. Код таквог стања, правилан је закључак другостепеног суда да је спорним тестаментом оца странака захваћен део имовине њихове мајке и да је у том делу његово тестаментално располагање ништаво. Према утврђеном, сада пок. ГГ је тестаментом од 30.05.1991. године определио имовину коју оставља сину, након покретања поступка деобе заједничке имовине, према чијем исходу његов својински удео на непокретности износи $\frac{2}{5}$ дела. Другостепени суд је са правилним полазиштем на одредбама Породичног закона, закључио да је оставилац тестаментом располагао и сувласничким и сукорисничким уделима који нису били његови, већ сада пок. ДД. Сада пок. ГГ није могао располагати преко свог удела у правима на непокретности од $\frac{2}{5}$ дела, те је преко тога његово тестаментално располагање станом у сутерену и правом коришћења заједничких просторија у згради и половином стана на спрату, противно принудним прописима у смислу члана 103. Закона о облигационим односима, те ништаво за $\frac{1}{10}$ идеалних делова у односу на стан на првом спрату, а за $\frac{3}{5}$ идеалних делова у односу на стан у сутерену и право коришћења заједничких просторија у згради – подрума, тавана и дворишта, сходно сувласничком уделу сада пок. ГГ који је утврђен у спору за поделу брачне тековине.

Код изнетог стања регулативе и утврђених чињеница у поступку, правилна је оцена другостепеног суда да је завештање ништаво и без дејства у делу за који је тужбени захтев усвојен, а да у преосталом пуноважно завештање дејство производи.

Неосновани су ревизијски наводи тужиље да је другостепени суд погрешно утврдио да је предметни тестамент ништав за $1/10$ идеалних делова у односу на стан на првом спрату, уместо за $3/5$ идеалних делова, код чињенице да тестватор тим станом није располагао у целини, већ само са $1/2$ идеалног дела, чиме је поред свог сувласничког удела од $2/5 = 4/10$, захватио и део тековинског удела своје супруге у $1/10$ дела. Такође, без утицаја су наводи ревизије тужиље да је у време сачињавања спорног тестаamenta био у току поступак за поделу брачне тековине и да је целокупна имовина била обухваћена забраном располагања по решењу о привременој мери од 20.06.1991. године, а којој не подлеже сачињење тестаamenta 30.05.1991. године. Тестаментом се имовином располаже за случај смрти.

Неприхватљиви су наводи ревизије туженог ББ да је другостепени суд погрешно применио материјално право, и то одредбе Закона о наслеђивању и пропустио да утврди недостојност тужиље за наслеђивање, у ситуацији када такав захтев у поступку није постављен. Неосновани су и наводи туженог да је другостепени суд признао својину на гаражном објекту трећем лицу – ЗЗ, јер такво дејство пресуда не производи, већ се према стању уписаног права својине на гаражи цени дејство завештања.

При доношењу одлуке, овај суд је ценио остале ревизијске наводе, али је закључио да исти нису од утицаја на другачију одлуку у овој правној ствари.

Правилна је и одлука о трошковима поступка, донета у складу са одредбама члана 153. став 1, 154. и 163. став. 1-4 ЗПП.

Из наведених разлога, Врховни суд је, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**